

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2309

Vragen van het lid **Van Kent** (SP) aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *het bericht «Wetgeving stratenmakers structureel overtreden: «Pakkans klein»»* (ingezonden 6 maart 2023).

Antwoord van Minister **Van Gennip** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 17 april 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1945.

Vraag 1

Wat is uw reactie op het bericht «Wetgeving stratenmakers structureel overtreden: «Pakkans klein»»?¹

Antwoord 1

Ik ben blij dat in het artikel aandacht wordt besteed aan het fysiek zware werk dat stratenmakers verrichten en de mogelijke gezondheidsrisico's hiervan. Stratenmakers werken bij het handmatig aanbrengen van de bestrating vaak langdurig in een gebogen houding en moeten vaak zwaar tillen (bijvoorbeeld stenen en trottoirbanden). Hierbij worden de spieren en gewrichten in rug, schouders en armen zo intensief, lang of vaak gebruikt dat fysieke overbelasting kan ontstaan. Hierdoor kunnen gezondheidsklachten ontstaan. Het is dan ook belangrijk dat werkgevers en werkenden hun verantwoordelijkheid nemen en fysiek zwaar werk hierbij zoveel mogelijk beperken. De werkgever is op basis van de Arbeidsomstandighedenwet verantwoordelijk om straatwerk zoveel mogelijk machinaal uit te laten voeren. De Arbeidsinspectie houdt toezicht op de Arbeidsomstandighedenwet en ziet toe op de naleving van de betreffende wetten en regels. Het NLA-programma PSA, Arbeidsdiscriminatie en Fysieke belasting gaat een brede ontwikkelopdracht uitvoeren voor fysieke belasting. Dit arbeidsrisico krijgt de komende vier jaar operationele inspectie-aandacht via het programma Goed werkgeverschap (in sectoren en ketens). Bestratingswerk valt onder dit programma. Onderdeel hiervan is dat de Arbeidsinspectie dit jaar onderzoek gaat doen naar de vraag waarom de problematiek rondom fysieke belasting zo persistent is. Dit terwijl op grond van de Arbeidsomstandighedenwet zo veel als mogelijk machines

¹ Cobouw, 2 maart 2023, «Wetgeving stratenmakers structureel overtreden: «Pakkans klein»», (<https://www.cobouw.nl/311499/wetgeving-stratenmakers-structureel-overtreden-pakkans-klein-gezondheid-geen-prioriteit>).

gebruikt moeten worden en deze machines ook beschikbaar zijn. Bij dit onderzoek wordt een eerste aanzet gedaan voor de aanpak van excessen.

Vraag 2

Hoe kan het gebeuren dat stratenmakers ondanks wet- en regelgeving nog zoveel handwerk moeten doen?

Antwoord 2

Uitgangspunt bij bestraten is dit waar mogelijk machinaal te doen. Doel hiervan is de fysieke belasting van de stratenmaker terug te brengen. In de afgelopen jaren zijn diverse machines ontwikkeld om mechanisch te straten, bijvoorbeeld speciale bestratingmachines en graafmachines voorzien van vacuümunits of hydraulische klemmen. Het gebruik van machines levert een duidelijke vermindering op van de fysieke belasting. Maar hoe nuttig een machine ook is, niet alle bestratingen kunnen machinaal worden aangelegd. Denk bijvoorbeeld aan een klein oppervlak waarbij de inzet van een machine niet in verhouding is. Ook hier moet de werkgever zorgen dat de werknemer gezond en veilig kan werken, dus dat de fysieke belasting zo beperkt mogelijk is.

Vraag 3

Hoe vaak voert de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) controles uit op het werk van stratenmakers?

Antwoord 3

De Arbeidsinspectie maakt afwegingen op basis van risicoprofielen en inspecteert dus risicogericht. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan risico's met de grootste impact op individu en samenleving en sectoren waar de kans op overtredingen het grootst is. Situaties waarbij er direct gevaar is of kan ontstaan hebben hoge prioriteit.

Het Meerjarenplan 2023–2026 van de Arbeidsinspectie beschrijft op hoofdlijnen de ambities, werkwijze en activiteiten voor de komende vier jaar. Voor dit jaar is dit uitgewerkt in het Jaarplan 2023. Toezicht houden betekent ook keuzes maken. Prioritering gebeurt door arbeidsrisico's ten opzichte van elkaar te wegen. Aan de basis hiervan staan de Inspectiebrede risicoanalyse (IRA) en de Omgevingsanalyse (OMA). In het document «Prioritering van risico's Meerjarenplan 2023–2026» wordt e.e.a. samengevat.²

Het risico van fysieke belasting door bestratingwerk valt onder een van de inspectieprogramma's, namelijk het programma Goed Werkgeverschap. Het programma Goed Werkgeverschap richt zich op activiteiten in die sectoren waar de risico's op eerlijk, gezond en veilig werk zich opstapelen aan de onderkant van de arbeidsmarkt waar veelal kwetsbare werkenden arbeid verrichten. Vanuit de Arbeidsinspectie verantwoorden alle inspectieprogramma's zich periodiek in afzonderlijke programmarapportages. Daarnaast publiceert de Arbeidsinspectie jaarlijks feiten en cijfers in de jaarverslagen³. Er wordt daarbij niet gerapporteerd over aantallen inspecties per specifiek onderdeel, zoals bijvoorbeeld fysieke belasting bij het specifieke werk van stratenmakers.

Verder is het belangrijk dat situaties ook worden gemeld bij de Arbeidsinspectie, zodat de Arbeidsinspectie deze meldingen kan gebruiken voor haar risicogericht toezicht. Iedereen kan een melding doen bij de Arbeidsinspectie, bijvoorbeeld bij het vermoeden van een onveilige of ongezonde werksituatie. Melden is mogelijk via de meldformulieren op de website van de Arbeidsinspectie en ook telefonisch.

Vraag 4

Hoeveel overtredingen heeft de NLA de afgelopen vijf jaar geconstateerd rond handwerk in de bouw?

² Zie Meerjarenplan 2023–2026 | Jaarplan | Nederlandse Arbeidsinspectie (nlarbeidsinspectie.nl)

³ Jaarplannen en -verslagen | Nederlandse Arbeidsinspectie | Nederlandse Arbeidsinspectie (nlarbeidsinspectie.nl)

Antwoord 4

De Arbeidsinspectie publiceert jaarlijks feiten en cijfers in de jaarverslagen⁴. Er wordt daarbij niet gerapporteerd over aantallen inspecties per specifiek onderdeel, zoals bijvoorbeeld fysieke belasting bij het specifieke werk van stratenmakers.

Vraag 5

Wat doet de NLA om handwerk in de sector bouw te voorkomen?

Antwoord 5

Het is primair de werkgever die op basis van de Arbeidsomstandighedenwet verplicht is de arbeid zodanig te organiseren en in te richten dat fysieke belasting geen gevaren voor de werknemer met zich mee kan brengen. Daar waar mogelijk moet gebruik worden gemaakt van machines, tenzij dat niet mogelijk is onder strikte en beperkende voorwaarden. Hoewel de werkgever primair verantwoordelijk is voor de arbeidsomstandigheden in het bedrijf, hebben ook werknemers hier verplichtingen. Zo moet de werknemer meewerken aan een goede uitvoering van het arbobeleid. De werknemer dient risico's met betrekking tot de veiligheid en gezondheid in eerste instantie aan de werkgever of leidinggevende kenbaar te maken. Ook dient de werknemer instructies en cursussen op het gebied van gezond en veilig werken te volgen en de opgedane kennis toe te passen in de dagelijkse praktijk. De Arbeidsinspectie is het sluitstuk en houdt toezicht op de Arbeidsomstandighedenwet en ziet toe op de naleving van de betreffende wetten en regels.

Vraag 6

Wat gaat de NLA doen om onnodig handwerk in de sector in de toekomst fors te laten verminderen?

Antwoord 6

De Arbeidsinspectie kijkt in het kader van haar toezicht op de Arbeidsomstandighedenwet naar verschillende arbeidsomstandigheden binnen de bouwsector. Op basis van de Arbeidsomstandighedenwet is de werkgever verplicht de arbeid zodanig te organiseren en in te richten dat fysieke belasting geen gevaren voor de werknemer met zich mee kan brengen. Dit betekent dat waar mogelijk gebruik moet worden gemaakt van machines, tenzij dat niet mogelijk is onder strikte en beperkende voorwaarden. De Arbeidsinspectie controleert dus op basis van de Arbeidsomstandighedenwet of de werkgever waar mogelijk gebruik maakt van machines (tenzij dat dus niet mogelijk is). Op deze manier houdt de Arbeidsinspectie toezicht op het gebruik van de juiste hulpmiddelen (machines) om onnodige fysieke belasting in de bouwsector te verminderen. Daarnaast hebben ook werknemers vanuit de Arbeidsomstandighedenwet verplichtingen rondom gezond en veilig werken. De werknemer moet meewerken aan een goede uitvoering van het arbobeleid en de werknemer dient meldingen voor de veiligheid en gezondheid bij de werkgever of leidinggevende te melden. Ook dient de werknemer instructies en cursussen op het gebied van gezond en veilig werken te volgen en toe te passen in de dagelijkse praktijk.

⁴ Jaarplannen en -verslagen | Nederlandse Arbeidsinspectie | Nederlandse Arbeidsinspectie (nlarbeidsinspectie.nl)